

STRÖMSTAD AKADEMIS FIRA SKRIFTSERIE

Per Flensburg

Om tidskrift

Strömstad akademis styrelse beslutade 24 juli 2013 att inrätta Strömstad Akademis Fria Skriftserie med följande riktlinjer: Ledamöter i Strömstad akademi har rätt att utan granskning få manuskript publicerade elektroniskt i Strömstad akademis fria skriftserie. Det enda som gäller är att författaren ansvarar för innehållet och för att det inte strider mot svensk lag eller innehåller copyrightskyddat material. Manus skickas direkt till webansvarig.

Tidskrift för Strömstad akademi

Per Flensburg, rektor

Det normala sättet att publicera sig inom vetenskapen är genom artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Att ge ut tryckta böcker blir mer och mer ovanligt. Det som meriterar inom vetenskapen är publikationerna och det ska då helst vara i tidskrifter som har stort inflytande i form av många citeringar. De flesta av Strömstad akademis ledamöter är färdiga med sin karriär och har inte behov av en massa citeringar i olika tidskrifter. Däremot är många intresserade av möjligheten att kunna publicera sig utan alltför stort besvär och under friare former än i den traditionella akademien. En hel del är troligen öppna för att ge sig in på ett helt nytt område och få nya perspektiv på tillvaron. Detta gör att Strömstad akademi bör erbjuda sådana möjligheter. Vi har hittills gjort det genom att lägga ut våra skrifter på nätet och genom att trycka antologier, som har en tendens att hamna i ett förråd i Strömstads stadshus. Våra AAS-artiklar har fram till 2022 blivit inlagda i Diva genom Högskolan Västs försorg. Det gör man inte längre, man har inte tid! Vi har undersökt DOI-systemet, men det verkar bara ge en unik men stabil länk till en publikation. Det verkar inte finnas någon ämnesinriktning möjlig att söka på. Men där finns väldigt många referenser. För en stund sedan var det 133 722 865 110 stycken men det tickar upp med några hundra i sekunden. Återstår möjligheten att själv ge ut en tidskrift.

Att ge ut tidskrifter har utvecklats till ett verkligt lönsamt företag. Se min artikel på Tvärtänkt om detta: <http://tvartankt.se/Texter/Litavetenskap.pdf> Kontentan är att jag kan publicera gratis, men då kostar det 2-300 kr att läsa min artikel. Om jag vill att min artikel ska bli gratis att läsa (open access) måste jag betala 10-20 000 kr för att få den publicerad. Med tanke på att det inom forskarvärlden gäller "Publish or perish" inser man att open access publicering är en guldgruva för förlag med rymligt samvete. I artikeln ovan visar jag att samvetet ibland är väldigt rymligt.

KB (Kungliga biblioteket) har därför lanserat begreppet "Diamond Open Access" vilket innebär att det kostar inget att publicera och inget att läsa. De driver en sida som heter publicera.kb.se där universitet och högskolor gratis kan publicera tidskrifter under "Diamond Open Access" form. Jag har undersökt saken och Strömstad akademi kan ge ut och publicera en tidskrift på denna sida så länge vi följer deras riktlinjer i form av granskning och creative common licens. På publicera.kb.se finns för närvarande ca 30 tidskrifter inom humaniora, utbildning och samhällsvetenskap. Förslaget är att vi ska starta en tidskrift med syfte att dels ge tvångspensionerade forskare som blivit utslängda från sin moderinstitution möjlighet att fortsatt publicera sig, dels att etablera en kanal för presentation av tvärvetenskaplig forskning. Strömstad akademi är ett internationellt forskningsinstitut med ca 100 ledamöter i dag representerande ca 80 olika ämnen.

För- och nackdelar med en tidskrift

Tanken är att vi ska starta en tidskrift inom ett tämligen brett område och inom detta ha ett tema för varje nummer. Det räcker med att ge ut ett nummer om året med mellan 5-10 artiklar i varje. I princip är det samma utgivning som vi har idag men artiklarna blir publicerade i en tidskrift istället för i en bok. En viktig skillnad är att tidskriften är gratis men det kostar ett par hundralappar att läsa en tryckt bok. Vill vi bli kända kan vi inte ta betalt för vår reklam vilket vi i princip gör med tryckta böcker som ska säljas.

Som jag var inne på tidigare bygger mycket av forskningen idag på artiklar publicerade i tidskrifter. Inom en del ämnen, främst inom humaniora, skriver man fortfarande böcker men det blir även där mer och mer artiklar i tidskrifter. Det är en konsekvens av den nuvarande utbildnings- och forskningspolitiken. En tidskrift med ett slagkraftigt namn och intressant innehåll kan göra Akademin väl känd.

Som det har varit med våra antologier hittills har vi orkat med ungefär 400 sidor per år och ett tiotal skribenter har varit verksamma i varje bok. Med tidskriftspublikation kan vi ge ut färre sidor per nummer och således få ut fler nummer per år. Vi kan också arbeta på flera publikationer samtidigt och därmed engagera fler ledamöter och täcka ett större ämnesområde.

Det ska vara hyfsat lätt att bli publicerad i vår tidskrift och det borde gå hyfsat snabbt också. Därigenom kan vi dra till oss forskare utanför Akademin som vill publicera i vår tidskrift och kanske bli medlem också. Slipper vi dessutom kostnaderna för att trycka böcker så kan vi sänka medlemsavgiften och få fler unga ledamöter.

Det har rests farhågor kring att få tillräckligt med bidrag och framförallt att få tillräckligt kvalificerade granskare. Jag tror problemet är betydligt överdrivet. Vi har dels redan granskning av AAS-serien och den har fungerat tillfredsställande trots avsaknad av explicita riktlinjer. I varje fall har jag inte hört allvarliga protester. Även våra antologier granskas ju internt och förmodligen är det lika viktigt att de är av god kvalitet som att våra tidskriftsartiklar är det. Tanken är inte att vår tidskrift ska bli en av världens främsta utan ha ett hyfsat gott anseende. Om den sedan i det långa loppet skulle råka bli lika citerad som Nature eller Lancet är det förstås inte fel, men det är inget primärt mål.

Genom att välja publicer.kb.se som plattform förbinder vi oss att följa deras riktlinjer t ex när det gäller granskning och redaktionskommitté. Detta kan beskära vår frihet men å andra sidan är det ett respekterat forum som borgar för en viss kvalitet. På vår hemsida har vi ingen sådan funktion.

Sammanfattningsvis:

Fördelar

- Våra verk blir publicerade och lästa utan kostnad för vare sig oss eller läsarna
- Alltmer forskning publiceras i tidskrifter
- Genom lämpligt val av teman kan fler av akademins ledamöter engagera sig
- Kostnaderna för Akademin minskar och medlemsavgiften kan sänkas
- Publicer.kb.se ger en viss kvalitetsgaranti vilket vår hemsida inte ger.

Nackdelar

- Kan vara svårt att få tillräckligt många bidrag
- Svårt att hitta tillräckligt kunniga granskare
- Vi måste följa publicera.kb.se:s riktlinjer vilket kan minska vår frihet.

Område

Så kommer vi då till frågan vad tidskriften ska handla om. Ett tänkbart sådant kan vara tvärvetenskap, där man föreslår olika teman från gång till gång. Detta öppnar för många ledamöter i Akademien. Samtidigt är det risk att det blir spretigt och därmed inte får så många läsare. Man kan istället ha ett lite mer omfattande tema, t ex teknik och samhälle, där man från flera perspektiv kan belysa samspelet mellan teknik och samhälle. Detta utestänger dock en hel del av Akademiens ledamöter. Vi är också några stycken som är intresserade av systemteori. Detta är en form av meta-vetenskap men utesluter ännu fler av ledamöterna.

Ett tema som skulle kunna fungera är samhällsanalys i vid mening. Det inkluderar både teknik och samhälle och systemteori samt en massa andra infallsvinklar till samhällsanalys. Historia och etnologi är givna, ekonomi ännu mer givet, IT och AI är självskrivna och givetvis medför skolan stora konsekvenser. Klimatkrisen också viktig att ta hänsyn i en samhällsanalys. Man kan räkna med stora folkomflyttningar och migrationsproblemen blir aktuella. Tekniska framsteg påverkar förstås samhället t.ex. uppkommer frågan om vem som är skyldig om två självkörande bilar kolliderar eller om en enskild sådan ställer till med en olycka. Juridiskt är detta ett delikat problem.

Men vi måste också ha klart för oss att det finns ledamöter som vill fortsätta sin forskning i välkända spår och ytterligare fördjupa sig i sitt ämne och inte är ett dugg intresserade av att analysera vårt samhälle. Dessa måste också få utrymme. Därför bör vi lämna utrymme för en eller ett par fördjupande artiklar i varje nummer.

En tvärvetenskaplig tidskrift inom området samhällsanalys ger således stora möjligheter för många av Akademiens ledamöter att publicera sig. Den ger också möjlighet att ha debattartiklar och ta upp aktuella frågor. Men frågan bör diskuteras i hela Akademien, det är inget som rektor självständigt ska bestämma om. Återstår ett lämpligt namn.

Tidskrifterna på publicera.kb.se visas i bokstavsordning. Om tidskriften har ett namn i början av alfabetet syns den i början av sidan och blir lättare upptäckt. Ett givet namn är då förstas Acta Academiae Strömstadiensis Scientas förkortat AASS. Den skiljer sig då från vår skriftserie AAS, men inte så mycket att dubbelpublicering inte kan förekomma, AAS-artiklar kan även publiceras i AASS. Men en hel del arbete kvarstår med att genomföra ansökan och engagera fler författare.